

3 Aralık Dünya Engelliler Günü

Ali Arayıcı¹

OECD'nin verilerine göre, dünya nüfusunun yaklaşık 1 milyarı (%15'i) bedensel ve zihinsel engelli bireylerden oluşuyor. Bu veri, Türkiye için yaklaşık 5 milyondur. Engelli bireyler, Covid-19 salgınından en fazla etkilenen grubu oluşturuyor. Normal koşullarda bile ayakta kalmakta zorlanan engelliler, bugün zor koşullarda ölüm-kalım savaşı veriyor.

BM Genel Kurulunun 47/3 sayılı kararıyla, 1992 yılında, siyasal, sosyal, ekonomik, eğitsel, kültürel yaşamın her alanında ve kalkınmada; engelli kişilerin haklarını korumak, refahını teşvik etmek ve engellilerin durumuyla ilgili farkındalığı artırmak için 3 Aralık günü "Dünya Engelliler Günü" olarak ilan edildi.

Her yıl 3 Aralık'ta UNESCO, BM ve bağlı kurumlar başta olmak üzere, dünyanın pek çok ülkesinde "Dünya Engelliler Günü"nde toplumsal bilinç ve farkındalığın artırılması, engelli bireylerin desteklenmesi, sorunlarının temelden çözülmesi, engelliğin önlenmesi, eğitimi ve topluma kazanımlarını konu alan çeşitli etkinliklerle kutlanıyor.

Temel Amacı

3 Aralık "Dünya Engelliler Günü"nü en önemli amaçlarından biri, engelli vatandaşların dertlerine çare bulmak, ortak olmak, paylaşmak ve her süre yanında olunması gerektiğini kanıtlamaktır. Bu gün, dünya kamuoyunu engelli insanların sorunlarına dikkat çekmek, onları daha iyi anlamak ve sorunlarını temelden çözmek açısından anlamlı bir gündür.

Toplumsal yapının her alanında engelli bireylerin haklarını korumak, refahını teşvik etmek ve engelli bireylerin durumuyla ilgili; siyasal, sosyal, ekonomik, eğitsel ve kültürel yaşamın her alanında farkındalık arttırmayı sağlamak en önemli amaç olmalıdır.

Engellilerle ilgili konularda farkındalık yaratmak ve engellilerin haklarını güvence altına almak amacıyla, "herkes için tasarım"ı teşvik etmek ve engelli insanların; siyasal, sosyal, ekonomik, eğitsel ve kültürel yaşama "uyum" sağlamaları ve topluma kazanımları kaçınılmazdır.

BM ve bağlı kurumlarda, dünyanın pek çok ülkesine

olduğu gibi, UNESCO'da 25 Kasım-3 Aralık 2020 tarihlerinde bir haftalık bir programla; "Dünya Engelliler Günü"nü, Covid-19'dan en fazla etkilenen engelli öğrencilerin, yüz-yüze veya uzaktan eğitimleriyle ilgili etkinliklerle kutluyor.

Covid-19 salgını nedeniyle bu yılın teması, "Daha İyiyi İnşa Etmek: Covid-19 Sonrası Engelliler Tarafından, Engelliler İçin ve Onlarla Birlikte Kapsayıcı, Erişilebilir ve Sürdürülebilir Bir Dünyaya Doğru". Ne yazık ki, engelli insanlar, küresel Covid-19 salgınının sağlık, sosyal, eğitsel ve ekonomik sonuçlarından orantısız şekilde en fazla etkilenen bir kesimdir.

Bu temada, daha çok acil sağlık ve sosyal koruma, eğitim, dijital altyapı, erişilebilir bilgiler dahil olmak üzere; temel hizmetlere evrensel erişim için, ortak çabaların güçlendirmenin önemi vurgulanıyor. Engelli kişilerin, kriz zamanlarında ve ötesinde "geride bırakılmaması"nı sağlamak için, engelliler lehine istihdam, ekonomik, eğitsel ve sosyo-kültürel fırsatlar yaratmak gerekir..

"Dünya Engelliler Günü" vesilesiyle, Covid-19 salgını nedeniyle, engelli öğrenciler başta olmak üzere, eğitim çağındaki tüm öğrencileri kapsayacak şekilde, tamamen eğitime erişmesi, uygun koşulların yaratılması, hiç "kimsenin geride bırakılmaması" ve "ötekileştirmemesi" gerekir.

Bu gün, engelliler konusunda uzman eğitimciler, çözüm bulucuları ve diğer uzmanların öğretim deneyimlerini paylaşmaları içinde, önemli bir gündür. Kuşkusuz, hedeflenen çabaların yanı sıra yaş, cinsiyet, yetenek, sosyo-ekonomik durumdan bağımsız olarak; örgün ve yaygın eğitim bağlamındaki tüm öğrencileri ve savunmasız durumdaki insanları kapsamalıdır.

Bu durum, yerli halk, kırsal alanlarda yaşayanlar (göçebeler dahil), çatışmalardan ve doğal afetlerden etkilenen bölgelerde yaşayanlar, azınlıklar, göçmenler, mülteciler ve ülke içinde yerinden edilmişler içinde geçerlidir. Her durumda, cinsiyet eşitliği garanti edilmeli, ırkçılık ve ayrımcılık nedeniyle dezavantajlı durumda olan öğrencilerin eşitlik ve katılımına özel önem verilmelidir.

Bu bağlamda, Uluslararası Kapsayıcı ve Sürdürülebilir Şehirler Koalisyonu aracılığıyla, yerel yönetimlerin acil durum ve kapsayıcılık politikasını teşvik etmektedir. Engelli vatandaşların öğrenme, güvende kalma, aktif olma, yaşamı boyunca eğitim alma haklarını korumak ve duyarlı hale getirmek için; uluslararası işbirliği, dayanışma ve farkındalığın teşviki gereklidir.

¹ Prof Dr., Paris